

Дървен струг за вретена

В този период във всяка българска селска къща има стан, на който жената тъче платове. Комплектът бърда за станове, от който зависи дебелината и ширината на плата, се изработва също от цигани, наречени *бърдари*. В Провадийските села от Освобождението до към 30-те г. на

XX век бърдари са мъже от групата на хорохане рома. Тази специфична стока се търгува изключително на мястото за потребление. Бърдарите обикалят селата, за да ги предлагат. Така например Иван Ил. Стоянов, бърдар от с. Мечка, Панагюрско през м. октомври 1936 г. посещава с. Старо Железаре и с. Старосел, Пловдивско. Костадин Димитров Стойков от с. Змейово, Омуртагска околия през м. юни 1937 г. идва от Пловдив, спира в с. Климентиново, след което продължава към Старозагорско (Кючуков 1992: 65; ТДА Пловдив, ф.75-к, оп.1, а.е.55, л.8, 10).

Други изделия изработвани от цигани, широко ползвани в ежедневието и при подготовката на селскостопанската продукция за пазара, са различните видове решета. *Майстори решетари* са както уседнали, така и номадстващи цигани от двете религиозни общности. Още регистърът от 1522-1523 г. посочва облагането с данък на цигани занаятчи решетари. В началото на XX век Петуленгро пише за уседнали в района на Варна, Добрич и околните селища „калбурджис решетари“, които считат, че винаги са били мюсюлмани. Решетари християни живеят в Добрич и околностите. Турските цигани решетари в Провадийско в средата на 30-те год. на XX век са и уседнали, и сезонно чергарстващи. При първите майсторите са мъже, а при вторите решетата обикновено ги правят жените. В с. Желязковец, Самуилска околия (Разградско) мъжете зимно време изработват решетата. „Като направех три-четири различни калбура (решета – б.а.) тръгвах да ги разменям за брашно, трици, туршия, ракия, дрехи. Така правех всички мъже от общността“ (м., 80 г., хорохане рома) (цит. по Петров, Маринов 2004: 49). Най-голямото търсене и предлагане на продукцията е във времето на прибиране на селскостопанската продукция. Две семейства турски цигани решетари, общо 13 души, жители на кв. Столипиново, Пловдив, отиват в с. Марково, Асеновградско на 12 и на 25 юни 1936 г. При второто отиване остават за по-дълго време в селото, за да продадат стоката си

ЕВЕНИЙ И. ИВАНОВА • ВЕЛЧО КРЪСТЕВ